

**Otwarty Kraków:
Rekomendacje na rzecz
zapewnienia bezpieczeństwa
w mieście**

stowarzyszenie
żydowskie
czulent

Wydawca

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent

ul. Sebastiana 36/1

31-051 Kraków

www.czulent.pl

office@czulent.pl

Kraków 2024

Zespół redakcyjny:

Opracowanie rekomendacji: Piotr Kwapisiewicz

Redakcja i konsultacja merytoryczna: Anna Makówka-Kwapisiewicz

Zespół projektowy: Anna Chipczyńska, Joanna Grabarczyk-Anders, Piotr Kwapisiewicz, Marta Piotrowska, Anna Zielińska.

Publikacja powstała w ramach projektu „Otwarty Kraków: Rekomendacje dla bezpiecznego miasta”.

Kraków

Publikacja współfinansowana ze środków Miasta Krakowa.

Foundation

Remembrance
Responsibility
Future

Publikacja współfinansowana ze środków Fundacji Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość (EVZ). Niniejsza publikacja nie prezentuje stanowiska, opinii Fundacji Pamięć, Odpowiedzialność i Przyszłość (EVZ).

Publikacja na licencji CC BY-SA 4.0 PL

Zachęcamy do wsparcia naszej organizacji poprzez wpłatę na poniższe konto:

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent

ul. Sebastiana 36/1

31-051 Kraków

Konto bankowe: 42 1600 1462 1880 9351 6000 0001

- 4 **Wstęp**

- 6 **Podstawowe założenia rekomendacji**
 - Horyzontalność i kompleksowość
 - Współpraca międzysektorowa
 - Efektywność i optymalizacja
 - Dialog i współpraca
 - Źródła finansowania
 - Optymalizacja wykorzystania zasobów
 - Współpraca międzynarodowa

- 8 **Rekomendacja I: Mapowanie**

- 11 **Rekomendacja II: Wizerunek miasta**
 - Zakaz obrotu symbolami ustrojów totalitarnych w przestrzeniach zarządzanych przez miasto
 - Strategia przeciwdziałania radykalizacji i monitorowania ryzyka przenoszenia konfliktów zewnętrznych na grunt miasta
 - Budowanie świadomości wśród pracowników urzędów dt. mowy nienawiści i przestępstw motywowanych uprzedzeniami

- 16 **Rekomendacja III: Bezpieczne i inkluzywne środowisko szkolne**
 - Kompleksowy plan działania szkoły w przypadku mowy nienawiści, przemocy motywowanej nienawiścią

- 18 **Rekomendacja IV: Polityka kulturalna promująca prawa człowieka i różnorodność**
 - Władze miasta aktywnie uczestniczą w życiu kulturalnym społeczności narażonych na wykluczenie społeczne
 - Bogactwo dziedzictwa kulturowego jako fundament do budowania i promowania wartości praw człowieka

- 20 **Rekomendacja V: Komunikacja wspierająca grupy narażone na wykluczenie społeczne**
 - Procedury reagowania na mowę nienawiści

- 22 **Rekomendacja VI: Przeciwdziałanie przestępstwom z nienawiści i wspieranie osób pokrzywdzonych**
 - Utworzenie platformy współpracy na potrzeby gromadzenia i analizy danych
 - Utworzenie lokalnego systemu sprawiedliwości naprawczej

- 24 **Rekomendacja VII: Współpraca międzynarodowa i nowe możliwości finansowania**

- 26 **Zalecane/Uzupełniające opracowania**

Wstęp

Kraków od wielu lat realizuje szereg działań i polityk ukierunkowanych na wsparcie grup wrażliwych, czyli osób szczególnie narażonych na dyskryminację i wykluczenie społeczne. Przykładami takich inicjatyw są Program „Otwarty Kraków”, Program „Bezpieczny Kraków” oraz projekty takie jak „FEMACT Cities”¹, a także „Strategie współpracy i włączania osób narażonych na dyskryminację i wykluczenie”².

25 września 2024 roku Kraków oficjalnie dołączył do Europejskiej Koalicji Miast Przeciwko Rasizmowi (ECCAR), stając się częścią kolejnej międzynarodowej sieci miast promujących prawa człowieka³. Koalicja ta, założona w 2004 roku z inicjatywy UNESCO, jest siecią miast zaangażowanych w walkę z rasizmem i dyskryminacją. Jej celem jest promowanie praw człowieka, równości i różnorodności w Europie poprzez rozwój lokalnych polityk przeciwdziałających wszelkim formom dyskryminacji oraz wspieranie integracji społecznej.

W obliczu dynamicznych zmian w Polsce, szczególnie w zakresie szeroko pojętego bezpieczeństwa, istnieje potrzeba ponownej analizy dotychczasowych działań, z uwzględnieniem nowych wyzwań i kontekstów. Podobną perspektywę przyjmuje Rząd Polski, który w 2025 roku uczynił kwestie bezpieczeństwa tematem przewodnim polskiej prezydencji w Unii Europejskiej.

Wyzwania związane z wojną w Ukrainie, kryzysem migracyjnym, wzrostem napięć społecznych i polaryzacją polityczną wyraźnie wskazują na konieczność budowania skutecznych i kompleksowych działań w zakresie integracji i zapewniania bezpieczeństwa. Przykłady krajów Europy Zachodniej pokazują, że kryzys migracyjny wykorzystywany jest do eskalacji konfliktów etnicznych w państwach przyjmujących osoby uchodźcze⁴. Z kolei polaryzacja społeczna, która mobilizuje obywateli do aktywności politycznej, jednocześnie utrudnia prowadzenie kon-

1 Unijne Oblicze Krakowa. https://ue.krakow.pl/projekty/4597,1632,ue_projekt.html (Wszystkie źródła internetowe cytowane w przypisach były aktualne na dzień 30 grudnia 2024 roku.)

2 Strategie współpracy i włączania osób narażonych na dyskryminację i wykluczenie. https://ue.krakow.pl/projekty/4597,1600,ue_projekt.html

3 Lista organizacji i sieci międzynarodowych do których należy Kraków https://www.bip.krakow.pl/?sub_dok_id=1320

4 Frymark, Kamil. 2024. Między nadzieją a iluzją. Niemiecka polityka migracyjna. Ośrodek Studiów Wschodnich. <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/raport-osw/2024-01-08/miedzy-nadzieja-a-iluzja>.

struktywnego dialogu i osiąganie konsensusu, co prowadzi do zaostrzenia sporów społecznych⁵.

W obliczu tych wyzwań miasta stają przed koniecznością tworzenia spójnych, inkluzywnych społeczeństw, które potrafią reagować na te zjawiska w sposób zrównoważony i integrujący różnorodne grupy społeczne.

W tym kontekście, Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, jako organizacja rzecznicza która od lat angażuje się w promowanie współpracy międzysektorowej, podjęła się realizacji projektu „Otwarty Kraków: Rekomendacje dla bezpiecznego miasta”. Projekt ten miał na celu przygotowanie rekomendacji w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji, przestępstwom motywowanym uprzedzeniami, oraz ochronie praw człowieka, bazując na doświadczeniu zespołu eksperckiego. Dodatkowym impulsem do podjęcia tego zadania była aktualizacja Programu „Otwarty Kraków” na lata 2024–2028, która została przygotowana przez Stowarzyszenie i przyjęta przez Radę Miasta Krakowa, oraz wprowadzenie nowego Programu „Bezpieczny Kraków” na lata 2024–2026.

Niniejsza publikacja zawiera rekomendacje dla władz miejskich, które mogą pomóc miastu stać się liderem w przeciwdziałaniu dyskryminacji i promowaniu praw człowieka. Wskazujemy konkretne działania, które zwiększą efektywność i optymalizację działań miasta, odpowiadając jednocześnie na współczesne wyzwania społeczne i polityczne.

Pojęcie bezpieczeństwa jest wieloaspektowe i obejmuje różnorodne sfery życia społecznego. Może być rozumiane jako stan, proces lub zestaw warunków, które zapewniają jednostkom i społecznościom poczucie stabilności i ochrony. W kontekście naszej publikacji traktujemy je nie tylko jako indywidualną potrzebę, ale również jako zbiór warunków niezbędnych do sprawnego funkcjonowania wspólnoty, co staje się coraz bardziej istotnym elementem miejskich polityk.

Opracowane rekomendacje uwzględniają wyniki analiz, audytów, które dotyczyły jakości, funkcjonalności i strategicznych perspektyw miasta, zaprezentowanych przez Prezydenta Miasta Krakowa Aleksandra Miszałskiego, w październiku 2024 roku.

5 Kinowska-Mazaraki, Zofia. 2021. *Polski paradoks: Od walki o demokrację do radykalizacji politycznej i wykluczenia społecznego*. Nauki Społeczne 10, nr 3: 112.. <https://doi.org/10.3390/socsci10030112>

Podstawowe założenia rekomendacji

Horyzontalność i kompleksowość

Horyzontalne spojrzenie na polityki i programy umożliwia optymalizację zasobów oraz kompleksowe działanie, co przekłada się na lepsze wykorzystanie dostępnych środków i zwiększoną skuteczność realizowanych inicjatyw. Kompleksowość, rozumiana jako tworzenie i realizacja programów miejskich, które wzajemnie się uzupełniają i uwzględniają, gwarantuje spójność działań. Oznacza to, że nowe inicjatywy są zawsze planowane z uwzględnieniem już realizowanych i planowanych działań, aby unikać ich powielania i zapewnić efektywne zarządzanie zasobami.

Współpraca międzysektorowa

Podejmowanie aktywnych i zdecydowanych działań promujących współpracę międzysektorową, która łączy instytucje publiczne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, sektor prywatny, ośrodki akademickie, media lokalne oraz społeczności lokalne. Każdy sektor powinien współpracować, dzielić się wiedzą i zasobami w celu osiągnięcia maksymalnych rezultatów, co umożliwi rozwiązanie wielu problemów społecznych równocześnie. Zwiększenie efektywności w rozwiązywaniu problemów społecznych może odbyć się poprzez integrację zasobów publicznych z doświadczeniem organizacji pozarządowych, ich innowacyjnością oraz bezpośrednim kontaktem z lokalnymi społecznościami. Dzięki współpracy międzysektorowej możliwe jest przyjęcie podejścia horyzontalnego i kompleksowego, które umożliwia wyjście poza tradycyjną perspektywę instytucji publicznych, wprowadzając wieloaspektową analizę i rozwiązania oparte na współdziałaniu różnych aktorów społecznych.

Efektywność i optymalizacja

Zwiększenie efektywności wykorzystania dostępnych zasobów poprzez sprawne zarządzanie inicjatywami i projektami. Wspólne działania powinny być ukierunkowane na osiąganie wymiernych rezultatów, jednocześnie minimalizując nieefektywne wykorzystanie zasobów publicznych.

Dialog i współpraca

Promowanie stałych i konstruktywnych rozmów między różnorodnymi grupami społecznymi, które powinny szczególnie uwzględniać grupy narażone na wykluczenie. Ważne jest budowanie zaufania i otwartości, zwłaszcza między administracją samorządową a grupami marginalizowanymi. Istotne jest podkreślenie roli dialogu w zakresie praw człowieka, bezpieczeństwa i spójności społecznej.

Źródła finansowania

Zidentyfikowanie i zapewnienie dodatkowych źródeł finansowych, takich jak dotacje unijne, wsparcie międzynarodowe czy fundusze prywatne, aby wzmocnić lokalne inicjatywy i zapewnić im długoterminową stabilność finansową, może być realizowane dzięki partnerstwom. Współpraca z różnymi podmiotami, takimi jak firmy prywatne, organizacje pozarządowe czy ośrodki akademickie, w celu pozyskiwania nowych funduszy, może zwiększyć zasoby finansowe z jakich realizowane będą projekty na rzecz osób mieszkających w Krakowie.

Współpraca ze społeczeństwem obywatelskim

Budowanie partnerstw z organizacjami działającymi w obszarze praw człowieka, bezpieczeństwa i integracji społecznej. Tego rodzaju współpraca powinna wzmacniać pozycję społeczeństwa obywatelskiego i jego rolę w relacjach z administracją miejską.

Optymalizacja wykorzystania zasobów

Skuteczne wykorzystanie zasobów publicznych, prywatnych oraz zasobów sektora trzeciego, w połączeniu z wymianą wiedzy i integracją usług, stanowi fundament efektywnego reagowania na różnorodne wyzwania społeczne. Tego rodzaju współpraca umożliwia lepsze dostosowanie działań do zróżnicowanych potrzeb społecznych, zapewniając jednocześnie optymalizację dostępnych środków które odpowiadają na dynamicznie zmieniające się potrzeby społeczności, a także wzmacniają zdolność do reagowania na kryzysy i inne trudności społeczne.

Współpraca międzynarodowa

Nawiązywanie partnerstw z międzynarodowymi organizacjami może mieć na celu uzyskanie wsparcia finansowego i merytorycznego, a także promowania inicjatyw na rzecz praw człowieka i spójności społecznej. Potencjał lokalnych władz w obszarze działań prawno-człowiecznych coraz częściej dostrzegany jest w strategiach i programach Komisji Unii Europejskiej⁶. Daje to możliwość budowanie silnej marki i pozycji międzynarodowej Krakowa przez działania Miasta w obszarze przeciwdziałania dyskryminacji.

⁶ Unia Europejska dostrzegła kluczową rolę miast w kształtowaniu polityk i rozwiązywaniu wspólnych wyzwań, dlatego stworzyła dedykowane fundusze wspierające ich współpracę. W latach 2021–2023 przygotowano konkursy grantowe dotyczące partnerstw i sieci miast, na które przeznaczono łącznie 26 mln EUR. zob. *Załączniki do sprawozdania komisji dla parlamentu europejskiego, rady, europejskiego komitetu ekonomiczno-społecznego i komitetu regionów na podstawie art. 25 Tfu w sprawie postępów w skutecznym korzystaniu z obywatelstwa unii europejskiej w latach 2020–2023*

Rekomendacja I:

Mapowanie

Wieloletni Program Współpracy Gminy Miejskiej Kraków z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2024-2027

- § 4 pkt 2 ppkt1) włączenie organizacji pozarządowych, jako partnera w tworzeniu polityk publicznych Gminy;
- § 4 pkt 2 ppkt2) zwiększenie roli organizacji pozarządowych, jako partnera w realizacji zadań publicznych;
- § 4 pkt 2 ppkt3) stałe usprawnianie wzajemnej komunikacji między Gminą a organizacjami pozarządowymi;

Naszą pierwszą i najważniejszą rekomendacją jest przeprowadzenie kompleksowego procesu mapowania interesariuszy, realizowanych programów i projektów, dostępnych zasobów zarówno na poziomie lokalnym, centralnym, jak i międzynarodowym. Zarówno po stronie administracji publicznej jak i trzeciego sektora. Działanie to umożliwi nie tylko zmapowanie podejmowanych już działań, dostępnych zasobów, czy też potrzeb osób mieszkających w Krakowie, ale także zidentyfikowanie barier, zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych, co umożliwi rozpoznanie potencjalnych przeszkód (nastawienie osób pracujących w urzędzie do organizacji pozarządowych, poziom wiedzy o wyzwaniach związanych z dyskryminacją, trudności we współpracy z innymi sektorami, czy też zachowawczość przy wprowadzaniu zmian i innowacyjnego podejścia). Mapowanie jednocześnie będzie budować świadomość o dostępnych formach współpracy dla każdej ze stron tego procesu.

DOBRE PRAKTYKI

London's Comprehensive Listening Exercise

Mayor's Office for Policing and Crime (MOPAC | London City) przeprowadził Comprehensive Listening Exercise w ramach którego ściśle współpracował z lokalnymi organizacjami, organizując spotkania interesariuszy, okrągłe stoły i warsztaty z udziałem organów ścigania, władz lokalnych, grup społeczeństwa obywatelskiego, organizacji charytatywnych, think tanków, oraz członków różnych społeczności skupiających grupy wrażliwe. Wyniki tego mapowania doprowadziły do serii rekomendacji, które zostały zawarte w raporcie prezentującym strategię działań miasta.

A Guide For Cities. For Preventing Hate, Extremism & Polarisation

Institute for Strategic Dialogue w ramach współpracy z siecią Strong Cities Network, zaproponował schemat mapowania zaproponowany w publikacji Strong Cities Network "A Guide For Cities. For Preventing Hate, Extremism & Polarisation", wypracowany we współpracy z amerykańskimi i brytyjskimi miastami.

Shared Endeavour Fund

MOPAC nawiązał współpracę z Google.org, co zaowocowało wspólną inwestycją w wysokości 800 000 funtów. Dzięki niej ponad 30 organizacji lokalnych w całym mieście otrzymało wsparcie na tworzenie mechanizmów przeciwdziałania przemocy i wsparcie dla społeczności.

INFORMACJE DODATKOWE

Rozwiązanie UrbanLab, które gwarantuje wysoki poziom partycypacji oraz międzysektorowości, może stanowić istotny element wdrażania strategii unijnych, takich jak Strategia na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w Unii Europejskiej. Jednocześnie, poprzez aktywne włączanie organizacji trzeciego sektora, UrbanLab pośrednio przyczynia się do realizacji celów związanych z budowaniem społeczeństwa obywatelskiego i wzmocniania współpracy między różnymi grupami interesariuszy.

2 grudnia 2020 r. Komisja Europejska zaprezentowała nowy plan, który ma wspierać stosowanie Karty praw podstawowych w Unii Europejskiej,

[Strategy to strengthen the application of the Charter of Fundamental Rights in the EU](#). Plan ma na celu zapewnić dostępność do praw gwarantowanych w ramach Karty dla wszystkich mieszkańców Unii.

Strategia opiera się na głównych filarach:

- Skuteczne stosowanie Karty przez państwa członkowskie.
- Wzmocnienie pozycji organizacji społeczeństwa obywatelskiego, obrońców praw człowieka i osób wykonujących zawody prawnicze.
- Zwiększenie świadomości społecznej.

Program „Otwarty Kraków”
na lata 2024 – 2028

- Cel szczegółowy 1: Rozwijać systemowe ramy współdziałania pomiędzy Gminą a przedstawicielami i przedstawicielkami mniejszości narodowych i etnicznych oraz osobami z doświadczeniem migracyjnym, w oparciu o społeczne rozwiązania demokracji deliberatywnej.
- Cel szczegółowy 6: Wspierać grupy narażone na wykluczenie społeczne ze względu na narodowość, etniczność, język, religię, w tym wdrażać mechanizmy reakcji na incydenty „rasistowskie” i ksenofobiczne.

Mapowanie powinno być podstawą do stworzenia systemu monitorowania, zgodnego z wytycznymi sieci ECCAR⁷. Monitorowanie powinno dotyczyć zarówno działań dla mieszkańców, jak i działań dla osób zatrudnionych w urzędzie, na przykład w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi. Aby był skuteczny, system monitorowania musi mieć charakter cykliczny. Dzięki temu można ocenić postępy, skuteczność działań, oraz zauważyć zmiany w lokalnych społecznościach. Wnioski z monitorowania powinny być jasne i wykorzystywane do tworzenia polityk opartych na danych oraz odpowiadać za zidentyfikowane potrzeby.

Mapowanie można przeprowadzić korzystając z takich rozwiązań jak UrbanLab⁸. Aktywne uczestnictwo różnych grup mieszkańców w procesie tworzenia skutkuje powstawaniem rozwiązań, które są lepiej dopasowane do potrzeb lokalnych społeczności, a także buduje świadomość wśród osób uczestniczących w tym procesie.

Szczególnie ważne jest, aby włączyć osoby z różnych grup społecznych, w tym tych wcześniej pomijanych. Prezydent Miasta, jego zastępcy oraz zastępczyni powinni nadzorować ten proces, aby zapewnić wsparcie i zaangażowanie wszystkim zainteresowanym.

Brak działań po mapowaniu może sprawić, że organizacje społeczne i prywatne stracą poczucie sprawczości. To może źle wpłynąć na współpracę w przyszłości. Ważne jest, aby proces mapowania i monitorowania był dobrze zorganizowany i oparty na zaufaniu. Należy korzystać z dostępnych zasobów i dbać o przejrzys-

⁷ A Guide For Cities: Preventing Hate, Extremism & Polarisation <https://strongcitiesnetwork.org/resource/a-guide-for-cities/>

⁸ Jak zrobiliśmy urban Lab. Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Warszawa–Kraków 2021
<https://urbanlab.net/publikacja/jak-zrobilismy-urban-lab/>

stość działań, oraz dzielić się wynikami z osobami i instytucjami uczestniczącymi w tymże procesie.

Doświadczenie zdobyte podczas mapowania powinno stanowić kluczowy element w opracowaniu mechanizmu monitorującego sytuację w Krakowie. Mechanizm ten powinien nie tylko umożliwiać efektywną aktualizację danych powstałych w wyniku mapowania, ale także oceniać skuteczność podejmowanych działań na rzecz szeroko pojętego bezpieczeństwa grup wrażliwych, szczególnie narażonych na wykluczenie, dyskryminację i przestępstwa z nienawiści.

Rekomendacja II:

Wizerunek miasta

Polityka zrównoważonej turystyki Krakowa
na lata 2021-2028

- 6.1.4. Spójne zarządzanie tożsamością i reputacją turystyczną.

Programu Rozwoju Kultury w Krakowie
do roku 2030

- 1.5.1. Zintegrowane zarządzanie materialnym dziedzictwem kulturowym miasta.

Program „Otwarty Kraków”
na lata 2024 – 2028

- Cel szczegółowy 6: Wspierać grupy narażone na wykluczenie społeczne ze względu na narodowość, etniczność, język, religie, w tym wdrażać mechanizmy reakcji na incydenty „rasistowskie” i ksenofobiczne

Wizerunek miasta może zostać poważnie osłabiony przez incydenty przemocy, dyskryminacji i wykluczenia społecznego, które wpływają na negatywne postrzeganie miasta zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym. Takie zdarzenia mogą podważać zaufanie do miasta, co z kolei ma konsekwencje dla poprawy jakości życia mieszkańców, przyciągania inwestycji, oraz rozwoju turystyki. Percepcja miasta ma również kluczowe znaczenie dla poczucia bezpieczeństwa i przynależności jego mieszkańców, co jest niezbędne do budowania silnej, spójnej i zintegrowanej społeczności.

W przypadku przestępstw motywowanych uprzedzeniami, kluczowe są nie tyle ich liczba, co potencjalne konsekwencje. Nawet pojedynczy incydent, szeroko nagłośniony w mediach, może poważnie zaszkodzić wizerunkowi miasta.

Kraków, ze względu na swoją bogatą historię oraz sąsiedztwo miejsc pamięci takich jak Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau, Niemiecki Nazistowski Obóz Koncentracyjny i Zagłady, znajduje się w wyjątkowej sytuacji. Incydenty o charakterze rasistowskim, ksenofobicznym czy antysemickim mogą mieć tutaj szczególnie dalekosiężne skutki. Posiadanie wielu symbolicznych miejsc/obiektów, zwiększa „atrakcyjność” miasta dla działań ekstremistycznych grup⁹, które wykorzystują je do propagowania swoich poglądów, tym samym zwiększają napięcia społeczne. Dodatkowo szkodzą reputacji miasta, co zagraża jego marce oraz statusowi lidera w promowaniu wartości tolerancji, równości i poszanowania praw człowieka. Tak było w roku 2022, kiedy to organizacja Kamraci, o poglądach skrajnych wybrała Kraków na miejsce organizacji manifestacji.

Zakaz obrotu symbolami ustrojów totalitarnych w przestrzeniach zarządzanych przez miasto

Działania podejmowane przez Kraków, takie jak utworzenie parku kulturowego czy inicjatywa dialogu w ramach Okrągłego Stołu dotyczącego antysemickich pa-

⁹ Using education to understand the impact of attacks on Holocaust memorials. <https://hatecrime.osce.org/infocus/using-education-understand-impact-attacks-holocaust-memorials>

Program strategiczny komunikacji marki
Krakowa na lata 2023-2030.

Cele szczegółowe komunikacji marki
w przezwyciężanie stereotypów:

- budowanie zaufania wobec wybranych grup mieszkańców;
- wspieranie idei odpowiedzialności społecznej i praw człowieka.

Program „Otwarty Kraków”
na lata 2024 – 2028

- Cel szczegółowy 6: Wspierać grupy narażone na wykluczenie społeczne ze względu na narodowość, etniczność, język, religię, w tym wdrażać mechanizmy reakcji na incydenty „rasistowskie” i ksenofobiczne.

miątek „Żyd na szczęście”¹⁰, stanowią pozytywne przykłady, które mogą stanowić model do naśladowania przez inne miasta. Jednakże kolejnym kluczowym krokiem powinno być podjęcie działań na rzecz ograniczenia sprzedaży przedmiotów z symbolami totalitarnych reżimów, takich jak nazistowskie czy komunistyczne emblematy, które są wciąż dostępne w przestrzeniach będących własnością miasta, np. na targu staroci na Placu Nowym. Choć niektóre z tych przedmiotów mogą posiadać wartość historyczną, warto rozważyć, czy Kraków powinien umożliwiać ich sprzedaż w przestrzeni publicznej, będącej własnością miasta. Takie działania mogą nie tylko stwarzać przestrzeń dla grup radykalnych do pozyskiwania symboli, ale również prowadzić do popularyzacji Krakowa jako miejsca z powszechnym dostępem do przedmiotów promujących ustroje totalitarne, co negatywnie wpływa na społeczną spójność i wizerunek Krakowa jako miasta, które promuje wartości demokracji, tolerancji i poszanowania praw człowieka.

Strategia przeciwdziałania radykalizacji i monitorowania ryzyka przenoszenia konfliktów zewnętrznych na grunt miasta

W ostatnich latach liczba antysemitowskich graffiti, szczególnie związanych z tzw. antysemityzmem stadionowym, była stosunkowo niewielka. Obecnie tego rodzaju hasła ponownie pojawiają się w przestrzeni publicznej, często nawiązując do konfliktu bliskowschodniego.¹¹

INFORMACJE DODATKOWE

Antysemityzm na stadionach to wciąż antysemityzm!

Antysemityzm, niezależnie od jego formy, pozostaje antysemityzmem, a nawoływanie do nienawiści wobec Żydów jest przestępstwem motywowanym nienawiścią. Twierdzenia, że incydenty te są jedynie wynikiem „kultury konfliktu międzyklubowego”, mogą być postrzegane jako nieadekwatne do skali problemu i jego powagi. Taki przekaz może prowadzić do wrażenia, że miasto akceptuje obecność języka nienawiści w przestrzeni publicznej.

Fragment z orzeczenia Sądu Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z 2013-10-25 w Sprawie o Sygnaturze II K 279/12:

„Jasne jest i nie budzi wątpliwości, że oskarżeni wykrzykiwali te słowa podczas meczu z (...) i pod adresem kibiców tego klubu piłkarskiego, a nie pod adresem narodu żydowskiego, jako takiego. W trakcie postępowania nie ustalono przecież, by jakkolwiek Żyd był na meczu. Nie zmienia to jednak tego, że kibice (...) uważają kibiców (...) za Żydów, a słowa, które były wykrzykiwane, zwłaszcza jeżeli weźmie się pod uwagę historię narodu żydowskiego w czasie II Wojny Światowej (fakt notoryjny) w sposób jasny świadczą o nienawiści do osób tego pochodzenia.”

¹⁰ Wspólne stanowisko uczestników obrad Okrągłego Stołu pt.: Wobec zjawiska „Żydów na szczęście” w Polsce. <https://willadecjusza.pl/aktualnosci/wobec-zjawiska-zyda-na-szczescie-w-polsce>

¹¹ W przestrzeni Krakowa pojawiły się graffiti głoszące hasło „śmierć syjonistom” razem z symbolem przekreślonej gwiazdy Dawida, powszechnie wykorzystywanym jako komunikat nienawistny wobec kibiców K.S. Cracovia. Zob. Woroncow, Jakub. Deinformacja, teorie spiskowe i romantyzowanie terroryzmu. Dokąd zmierza polski antysyjonizm? Krytyka Polityczna. <https://krytykapolityczna.pl/kraj/deinformacja-teorie-spiskowe-i-romantyzowanie-terroryzmu-dokad-zmierza-polski-antysyjonizm/>. Bulwersujące hasła na bramie UJ. Gmina żydowska reaguje. Policja szuka świadków. Onet Kraków. <https://wiadomosci.onet.pl/krakow/bulwersujace-hasla-na-bramie-uj-policja-szuka-swiadkow/1dvtlts>

Przykładem tego zjawiska jest przenoszenie odpowiedzialności za działania państwa Izrael na całą społeczność żydowską, co stanowi klasyczny przejaw antysemityzmu. Tego rodzaju krytyka Izraela niejednokrotnie zmienia się w gloryfikowanie grup terrorystycznych, jednocześnie marginalizując i dehumanizując ich ofiary. Takie postawy są nie tylko wyrazem politycznej niezgody, ale stanowią maskowaną formę antysemityzmu, w której cała żydowska diaspora jest obarczana odpowiedzialnością za politykę jednego państwa¹². Przybiera postać nawoływania do nienawiści wobec wyznawców judaizmu (kopiując hasła, grafiki promowane przez fundamentalistyczne i terrorystyczne organizacje) a w skrajnych przypadkach do wygłaszania haseł wzywających do ludobójstwa.^{13, 14}

Kraków powinien opracować strategię, która będzie przeciwdziałać mowie nienawiści i zapobiegać radykalizacji. Ważne jest, aby miasto jasno pokazywało, że nie akceptuje mowy nienawiści w przestrzeni publicznej oraz podejmowało działania minimalizujące ilość czy też czas widoczności mowy nienawiści.

Mowa nienawiści często zawiera elementy emocjonalne i dezinformacyjne, które mają na celu radykalizację postaw oraz budowanie wśród odbiorców poczucia moralnej wyższości. To z kolei sprzyja akceptacji i usprawiedliwianiu działań motywowanych nienawiścią. Działania prowadzące do polaryzacji społecznej i eskalacji konfliktów nie ograniczają się wyłącznie do kwestii konfliktu bliskowschodniego, ale są również widoczne w kontekście wojny w Ukrainie oraz kryzysu migracyjnego na granicy polsko-białoruskiej.

W tym kontekście dobrą praktyką jest stosowanie narzędzi wspierających identyfikację treści nienawistnych, takich jak przyjęte definicje, które mogą zostać wdrożone np. w regulaminach miejskich serwisów internetowych czy na oficjalnych profilach miast w mediach społecznościowych. Miasto może skorzystać m.in. z definicji antysemityzmu i antycyganizmu/dyskryminacji antyromskiej¹⁵ opracowanej przez Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holokauście (IHRA), którego członkiem jest Polska, lub definicji rasizmu antymuzułmańskiego¹⁶ opracowanej przez sieć ECCAR, do której należy Kraków.

12 Robocza definicja antysemityzmu została przyjęta przez 31 państw członkowskich IHRA w dniu 26 maja 2016 r <https://holocaustremembrance.com/resources/robocza-definicja-antysemityzmu-przyjeta-przez-miedzynarodowy-sojusz-na-rzecz-pamieci-o-holokaucie>

13 Woroncow, Jakub. *Dezinformacja, teorie spiskowe i romantyzowanie terroryzmu. Dokąd zmierza polski antysyjonizm?* Krytyka Polityczna. <https://krytykapolityczna.pl/kraj/dezinformacja-teorie-spiskowe-i-romantyzowanie-terroryzmu-dokad-zmierza-polski-antysyjonizm/>.

14 Woroncow, Jakub. *Nidal Hamad i polski antysyjonizm*. Krytyka Liberalna <https://kulturaliberalna.pl/2024/10/08/nidal-hamad-i-polski-antysyjonizm/>

15 Niewiążąca prawnie robocza definicja antycyganizmu/dyskryminacji antyromskiej. <https://holocaustremembrance.com/resources/niewiazaca-prawnie-robocza-definicja-antycyganizmu-dyskryminacji-antyromskiej>

16 Zwalczanie rasizmu antymuzułmańskiego na szczeblu lokalnym. Zalecenia dla władz miejskich i organizacji partnerskich w zakresie strategii. European Coalition of Cities Against Racism (ECCAR e. V.) https://www.eccar.info/sites/default/files/document/PO_ECCAR%20Przewodnik%20Zwalczanie%20rasizmu%20antymuzu%C5%82ma%C5%84skiego%20na%20szczeblu%20lokalnym.pdf

DOBRE PRAKTYKI

Demokratie Leben!

Berlin prowadzi regularne szkolenia dla urzędników miejskich, służb porządkowych i pracowników instytucji publicznych. Szkolenia te obejmują rozpoznawanie symbolicznych działań nienawiści i zapobieganie ich eskalacji. Jednym z celów jest identyfikacja potencjalnych prób wykorzystania miejsc publicznych do szerzenia ekstremistycznych idei.

W ramach berlińskiego programu „Demokratie Leben!” (Życie Demokracją), miasto monitoruje i analizuje wydarzenia, które mogą być wykorzystywane jako platformy do szerzenia nienawiści. Władze współpracują z organizacjami pozarządowymi, aby tworzyć kampanie edukacyjne i społeczne przeciwdziałające takim działaniom.

RADICALISATION AWARENESS NETWORK (RAN)

Collection Archives

Od 2012 roku podczas różnych spotkań grup roboczych RAN zaprezentowano wiele inspirujących praktyk. Praktyki, można znaleźć w załączonym internetowym Archiwum Zbioru RAN.

W jednej z ostatnich publikacji Radicalisation Awareness Network Local „Mapping of primary prevention approaches in Central & Eastern EU Member States” możemy przeczytać:

Konieczne jest większe zaangażowanie krajów Europy Środkowo-Wschodniej w działania na rzecz zapobiegania i przeciwdziałania brutalnemu ekstremizmowi, które nie powinno ograniczać się jedynie do „twardych” działań kontrwywiadowczych czy antyterrorystycznych. Należy znacząco rozszerzyć „miękkie” działania w tym obszarze, takie jak budowanie aktywności lokalnych społeczności, podnoszenie świadomości na temat problemu radykalizacji oraz znacznie szersze „budowanie mostów” między organizacjami pozarządowymi a instytucjami publicznymi.¹⁷

Dlatego też, jak robią to inne miasta w krajach Unii Europejskiej, Kraków powinien opracować strategię przeciwdziałania radykalizacji i monitorowania ryzyka przenoszenia konfliktów zewnętrznych na grunt miasta, która będzie wspierać szczególnie instytucje edukacyjne w reagowaniu na efekty ekspozycji młodzieży na mowę nienawiści, treści polaryzujących społeczeństwo, dezinformacje i manipulacje. Takie działanie będzie mieć charakter prewencyjny w kontekście radykalizacji.

17 Purski, Jacek, Witkowski, Przemysław. 2023. *Mapping of Primary Prevention Approaches in Central & Eastern EU Member States*. RAN External Experts. Luksemburg: Publications Office of the European Union. https://home-affairs.ec.europa.eu/whats-new/publications/mapping-primary-prevention-approaches-central-eastern-eu-member-states-november-2023_en

„Bezpieczny Kraków” Program poprawy bezpieczeństwa dla miasta Krakowa na lata 2022-2024

- Cel szczegółowy I: Zwiększenie kompetencji w zakresie udzielania pomocy w sytuacji zagrożenia.

Program „Otwarty Kraków”
na lata 2024 – 2028

- Cel szczegółowy 3: Wspierać procesy inkluzji społecznej i tworzyć przestrzeń promującą inkluzywność i spójność społeczną.
- Cel szczegółowy 5: Tworzyć społeczną platformę wspierającą rozwój kompetencji międzykulturowych wśród osób mieszkających w Krakowie.
- Cel szczegółowy 6: Wspierać grupy narażone na wykluczenie społeczne ze względu na narodowość, etniczność, język, religię, w tym wdrażać mechanizmy reakcji na incydenty „rasistowskie” i ksenofobiczne.

Budowanie świadomości wśród pracowników urzędów dt. mowy nienawiści i przestępstw motywowanych uprzedzeniami

W Polsce rośnie zjawisko, w którym osoby związane ze skrajnymi środowiskami, często propagujące teorie spiskowe, wykorzystują media społecznościowe administracji publicznej jako arenę / przestrzeń do szerzenia swoich przekonań. Osoby te celowo podejmują działania w urzędach, zakłócając ich funkcjonowanie i manifestując swoje poglądy w sposób agresywny. Wyszukują sytuacje, które rzekomo potwierdzają ich teorie spiskowe, by później nagrać je i rozpowszechnić w sieci, manipulując materiałami w celu wpływania na swoich zwolenników i umacniania własnych narracji¹⁸.

W niektórych przypadkach osoby te otwarcie promują ideologie totalitarne lub nawołują do przemocy²⁰. Takie działania naruszają prawo, zasady bezpieczeństwa i porządek publiczny, a także stanowią realne zagrożenie dla pracowników urzędów.

Rekomendujemy wprowadzenie cyklu szkoleń dla osób pracujących w administracji publicznej, obejmujących tematykę mowy nienawiści oraz przestępstw motywowanych uprzedzeniami. Program powinien uwzględniać procedury reagowania na tego typu incydenty oraz zasady tworzenia bezpiecznego środowiska pracy. Kluczowe jest także wdrożenie skutecznych mechanizmów monitorowania i raportowania przypadków rasizmu i ksenofobii w instytucjach publicznych.

Kraków powinien być liderem w działaniach na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji i budowania wizerunku pozytywnego, otwartego miasta, które nie toleruje mowy nienawiści, ani żadnych innych form dyskryminacji. Można zapewnić to tylko przez szybką i zdecydowaną reakcję osób pracujących w urzędzie. Dzięki temu uniknie się sytuacji takich jak w Poznaniu²¹, gdzie grupa skrajna najprawdopodobniej wykorzystwała wizerunek prezydenta miasta dla budowania wiarygodności i wizerunku w mediach.

18 #CyberMagazyn: Hejt w polskiej sieci rośnie i ewoluuje. „Efekt egalitaryzacji środków przekazu”. cyberdefence24.pl <https://cyberdefence24.pl/bezpieczenstwo-informacyjne/cybermagazyn-hejt-w-polskiej-sieci-rosnie-i-ewoluuje-efekt-egalitaryzacji-srodkow-przekazu>

19 Na podstawie wieloletniego monitoringu prowadzonego przez Żydowskie Stowarzyszenie Czulent obserwujemy, jak mowa nienawiści ewoluuje i przenika do przestrzeni publicznej. Brak reakcji na tego rodzaju treści w mediach społecznościowych nie tylko prowadzi do ich normalizacji, ale także sprzyja dezinformacji i pogłębia polaryzację społeczną. W konsekwencji osoby, które dotąd ograniczały się do aktywności w internecie, zaczynają podejmować podobne działania w rzeczywistości offline.

Warto zwrócić uwagę na zjawisko tzw. „dziennikarstwa obywatelskiego”, które z idei dostępu do informacji przeradza się w agresywne ataki na osoby pracujące w urzędzie. Osoby te, powołując się na prawa do nagrywania i uzyskiwania informacji, oczekują natychmiastowych odpowiedzi na swoje pytania, a odmowa lub brak reakcji stają się pretekstem do eskalacji konfliktu. Często odwołują się przy tym do przepisów prawnych obowiązujących w Stanach Zjednoczonych, które nie mają zastosowania w prawie polskim. Ich nagrania, publikowane w mediach społecznościowych, mają na celu uwiarygodnienie i potwierdzenie mitów spiskowych, które głoszą, co dodatkowo eskaluje dezinformację i napięcia społeczne. Zobacz: Patostreamer, któremu wywiadu udzieliła prezydent Świdnicy, poszukiwany listem gończym. <https://swidnica24.pl/2023/10/patostreamer-ktoemu-wywiadu-udzielila-prezydent-swidnicy-poszukiwany-listem-goncym/>

20 Neonaziści w urzędzie miasta. Przyszli powiedziec, że nie są neonazistami. <https://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,36001,31215308,neonazisci-w-urzedzie-miasta-przyszli-powiedziec-ze-nie-sa.html>

21 Neonaziści urządzili prowokację w ratuszu w Poznaniu. Mamy stanowisko lokalnych władz <https://natemat.pl/567416,neonazisci-w-urzedzie-w-poznaniu-mamy-stanowisko-ratusza>

DOBRE PRAKTYKI

Definicja antysemityzmu Międzynarodowego Sojuszu na rzecz Pamięci o Holokauście (IHRA)

Definicja ta ma charakter operacyjny i została wdrożona w takich miastach jak Waszyngton, Londyn, Paryż i Berlin, które odgrywają znaczącą rolę w promowaniu wartości tolerancji i pluralizmu, oraz w ochronie obywateli przed aktami nienawiści i bigoterii motywowanej dyskryminacyjnymi postawami, w tym antysemityzmem. W Polsce, takie miasta jak Warszawa, Gdańsk, Łódź, Białystok, Płock, Wrocław i Lublin, również przyjęły definicję antysemityzmu IHRA.

Operacyjna Definicja Antysemityzmu to prawnie niewiążąca definicja robocza (non-legally binding working definition), która ma na celu wskazanie ram i dookreślenie, czym jest antysemityzm. Takie doprecyzowanie zjawiska ma wspierać działania edukacyjne i prewencyjne, a tym samym umożliwić identyfikację zachowań antysemickich poprzez możliwość ich monitorowania oraz ich standaryzację.

Definicja Antysemityzmu stosowana jest w celach:

- identyfikacyjnych, umożliwiając kategoryzację różnych aspektów antysemityzmu na potrzeby funkcjonariuszy służb porządkowych (Policji, Straży Miejskiej), Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości, organizacji i instytucji monitorujących przestępstwa z nienawiści, czy też podczas przesłuchań sądowych, prowadzonych czynności prokuratorskich, policyjnych śledztw;
- wsparcia procesów decyzyjnych w strategiach, programach, politykach, mających na celu przeciwdziałanie antysemityzmowi oraz szerzej: rasizmowi i ksenofobii, które powstają na potrzeby zarówno instytucji państwowych, administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych, organizacji pracowniczych, związków wyznaniowych i samych społeczności żydowskich;
- edukacyjnych, obejmujących m.in. szkolenia policjantów, strażników miejskich, prokuratorów, sędziów, edukatorów i nauczycieli, pracowników instytucji państwowych, samorządowych i organizacji prawno-człowiecznych monitorujących przejawy antysemityzmu;

IHRA przygotowała również definicje antycyganizmu/dyskryminacji antyromskiej: *Niewiążąca prawnie robocza definicja antycyganizmu/dyskryminacji antyromskiej. Przyjęta w dniu 8 października 2020 r.*

Rekomendacja III:

Bezpieczne i inkluzywne środowisko szkolne

„Bezpieczny Kraków” Program poprawy bezpieczeństwa dla miasta Krakowa na lata 2022-2024

- Cel szczegółowy II: Zwiększenie kompetencji w zakresie komunikacji międzyludzkiej.
- Cel szczegółowy IV: Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń w sieci.

Programu aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu miasta „Młody Kraków” na lata 2024-2028

- 2.1. Tworzenie warunków do realizacji projektów obywatelskich w mieście poprzez organizacje pozarządowe i grupy młodzieżowe.
- 2.2. Wspieranie działalności samorządów uczniowskich i różnych form współpracy między samorządami.
- 2.3. Promowanie wolontariatu i budowanie struktur wspierających dostęp młodych do możliwości zaangażowania w wolontariat.
- 2.4. Budowanie postaw obywatelskich, przedsiębiorczych i liderkich wśród młodzieży.

Program „Otwarty Kraków” na lata 2024 – 2028

- Cel szczegółowy 3: Wspierać procesy inkluzji społecznej i tworzyć przestrzeń promującą inkluzywność i spójność społeczną.
- Cel szczegółowy 5: Tworzyć społeczną platformę wspierającą rozwój kompetencji międzykulturowych wśród osób mieszkających w Krakowie..
- Cel szczegółowy 6: Wspierać grupy narażone na wykluczenie społeczne ze względu na narodowość, etniczność, język, religię, w tym wdrażać mechanizmy reakcji na incydenty „rasistowskie” i ksenofobiczne.

Grupy wrażliwe, takie jak mniejszości religijne, etniczne, czy narodowe, osoby uchodźcze, osoby ze społeczności LGBTQ+ oraz osoby z niepełnosprawnościami, często napotykały trudności w dostępie do bezpiecznej edukacji.²² Brak wsparcia w tym obszarze zwiększa ryzyko przemocy i dyskryminacji w szkołach. Kluczowym działaniem jest integracja zasad praw człowieka w programach edukacyjnych oraz szkolenie nauczycieli w zakresie wspierania inkluzywności i przeciwdziałania uprzedzeniom. Tworzenie środowiska szkolnego, które respektuje różnorodność i promuje równość, ma fundamentalne znaczenie dla zmniejszenia wykluczenia społecznego i tworzenia wspólnoty opartej na szacunku dla różnorodności.

Kompleksowy plan działania szkoły w przypadku mowy nienawiści, przemocy motywowanej nienawiścią

Szkoły powinny dysponować mechanizmami monitorowania, raportowania oraz reagowania na przypadki przemocy, mowy nienawiści i radykalizacji. Wskazana jest współpraca z lokalnymi służbami, takimi jak policja (w tym dzielnicowi i profilaktycy) czy straż miejska, oraz poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, jak i specjalistycznymi organizacjami pozarządowymi. Wzmocni to przedsięwzięcia przeciwdziałające mowie i przestępstwom z nienawiści, oraz będzie wspierające dla środowiska szkolnego. Wspomniane instytucje mogą wspierać szkoły w identyfikowaniu zagrożeń oraz opracowywaniu skutecznych sposobów reagowania na nie. Kluczowe jest mapowanie wyzwań w środowisku szkolnym, co umożliwi precyzyjne dostosowanie działań do potrzeb danej społeczności.

Opracowanie kompleksowego planu działania stanowi istotny krok w przeciwdziałaniu temu zjawisku. Plan ten powinien obejmować system raportowania incydentów, monitoringu, oraz działania zapobiegawczego i edukacyjnego, oraz ostatecznej reakcji w sytuacjach kryzysowych. Ważne jest zaangażowanie wszyst-

²² Dyskryminacja w szkole – obecność nieusprawiedliwiona: O budowaniu edukacji antydyskryminacyjnej w systemie edukacji formalnej w Polsce. Redakcja Katarzyna Gawlicz, Paweł Rudnicki, Marcin Starnawski. Warszawa: Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej, 2015. https://www.mowanienawisci.info/wp-content/uploads/2016/11/raport_tea_dyskryminacja_w_szkole.pdf

DOBRE PRAKTYKI

Violence Reduction Unit

Violence Reduction Unit (VRU) to zespół specjalistów, którego misją jest zapobieganie przemocy w Londynie poprzez współpracę z mieszkańcami, młodzieżą i lokalnymi społecznościami. Zespół analizuje przyczyny przemocy oraz inicjuje działania mające na celu jej ograniczenie zarówno w krótkim, jak i długim okresie.

VRU koncentruje się na profilaktyce i wczesnej interwencji, pełniąc rolę rzecznika młodzieży oraz lokalnych społeczności. Zespół angażuje się w budowanie świadomości i wspieranie pozytywnych zmian, które przyczyniają się do poprawy bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców Londynu.

Zespół VRU kładzie szczególny nacisk na edukację i znaczenie swojej obecności w szkole, inwestując w projekty wspierające rozwój młodych ludzi. Współpracuje z różnorodnymi grupami społecznymi, dostarczając narzędzia i zasoby niezbędne do inicjowania zmian na poziomie lokalnym.

kich uczestników życia szkolnego – uczniów, osób pracujących w szkole oraz rodziców – w proces planowania i realizacji działań. Tylko holistyczne podejście, które integruje wszystkie te elementy, może skutecznie wpłynąć na ograniczenie aktów przemocy w środowisku szkolnym.

W Krakowie były realizowane działania wspierające szkoły w reagowaniu na przemoc.²³ W przypadku ich kontynuacji administracja samorządowa powinna uwzględnić budowanie świadomości i wrażliwości na przemoc motywowaną nienawiścią wśród osób pracujących w szkołach. Szczególnie pomocną grupą mogą być Asystenci Międzykulturowi, którzy często pełnią rolę mediatora, często są też osobą zaufaną, która może poznać motywy konfliktów w szkole.²⁴

Miasto powinno aktywnie wspierać szkoły, zapewniając warsztaty oraz szkolenia dla nauczycieli i uczniów w zakresie rozpoznawania mowy nienawiści oraz przeciwdziałania i reagowania na przemoc. Nauczyciele powinni być odpowiednio przygotowani do reagowania na przemoc zarówno w środowisku szkolnym, jak i w mediach społecznościowych. Świadome i kompetentne kadry pedagogiczne mogą odgrywać kluczową rolę w budowaniu bezpiecznego środowiska edukacyjnego, które wspiera rozwój wszystkich uczniów, niezależnie od ich pochodzenia, orientacji psychoseksualnej czy sprawności.

23 Borkowska-Żebrowska, Monika. Czachuń, Katarzyna. Kusztal, Justyna. Piasecka, Małgorzata. Turczyk, Małgorzata. *Bezpieczny uczeń w Krakowie – analiza zasobów środowiskowych w zakresie profilaktyki w szkole*. Oficyna Wydawnicza „Impuls” <http://kot.krakow.pl/wp-content/uploads/2020/10/Bezpieczny-uczen.pdf>

24 Pożyteczne doświadczenia dotyczące współpracy szkół z asystentkami i asystentami międzykulturowymi oraz romskimi. Koalicja na rzecz wzmacniania roli asystentek i asystentów międzykulturowych oraz romskich <https://asywszkole.pl/przeczytaj/>

Rekomendacja IV:

Polityka kulturalna promująca prawa człowieka i różnorodność

Kultura odgrywa kluczową rolę w budowaniu spójności społecznej, na podstawie której można promować prawa człowieka i celebrowanie różnorodności. Sztuka publiczna i reprezentacja kulturowa mogą niwelować zakorzenione uprzedzenia i wpływać na postawy wobec mniejszości i grup marginalizowanych, przeciwdziałać nietolerancji i wspierać inkluzywność. Budowanie wspólnoty wokół materialnego i niematerialnego dziedzictwa miasta pozwala tworzyć przestrzeń dialogu, wzmacniać więzi społeczne, tożsamość lokalną, zakorzenienie i zwiększać poczucie przynależności wszystkich mieszkańców.

Program „Otwarty Kraków”
na lata 2024 – 2028

- Cel szczegółowy 3: Wspierać procesy inkluzji społecznej i tworzyć przestrzeń promującą inkluzywność i spójność społeczną.

Władze miasta aktywnie uczestniczą w życiu kulturalnym społeczności narażonych na wykluczenie społeczne

Rekomendujemy, by władze miasta aktywnie uczestniczyły w życiu kulturalnym społeczności narażonych na wykluczenie, szczególnie podczas świąt i wydarzeń kulturalnych. Tego rodzaju obecność jest ważnym sygnałem dla tych grup, że są dostrzegane, szanowane i doceniane przez instytucje publiczne. Angażowanie przedstawicieli władz w lokalne inicjatywy, takie jak organizacja festiwali, koncertów czy wydarzeń tematycznych, pozwala nie tylko na podkreślenie wartości tych społeczności, ale także na budowanie mostów między różnymi grupami społecznymi. Dzięki takim działaniom wzrasta też zaufanie do instytucji publicznych.

Ponadto, obecność władz w życiu kulturalnym może stanowić okazję do bezpośredniej interakcji z członkami grup narażonych na marginalizację, co przyczynia się do ich większej integracji ze społecznością lokalną. Takie działania mogą także zwiększać poczucie bezpieczeństwa i przynależności wśród osób wykluczonych społecznie, co ma długofalowy wpływ na zmniejszenie poziomu wykluczenia i promowanie równości w mieście, a tym samym wzrost poczucia bezpieczeństwa. Warto, aby władze miasta angażowały się w promowanie inicjatyw, które stawiają na różnorodność, co może stać się fundamentem dla bardziej inkluzywnej i spójnej społeczności.

Polityka zrównoważonej turystyki
Krakowa na lata 2021-2028

- 6.1.4. Spójne zarządzanie tożsamością i reputacją turystyczną.

Programu Rozwoju Kultury
w Krakowie do roku 2030

- I.1.2. Wspieranie atrakcyjnych, innowacyjnych programów edukacyjnych adresowanych do zróżnicowanych grup odbiorców.

Bogactwo dziedzictwa kulturowego jako fundament do budowania i promowania wartości praw człowieka

Historia Krakowa to historia wielokulturowości, w której społeczność polska współistniała z innymi grupami mniejszościowymi. Ważne jest, by narracja o historii miasta nie była ograniczona do jednej, dominującej grupy, lecz uwzględniała zróżnicowane dziedzictwo, które współtworzyły to miasto przez wieki. Dlatego też, miasto Kraków powinno wykorzystać swoje bogate dziedzictwo kulturowe jako fundament do budowania i promowania wartości praw człowieka. Szczególnie pomocna może być ratyfikowana przez Polskę Konwencja z Faro²⁵.

Konwencja podkreśla wartość dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa. Kraków jako miasto powstałe w wyniku współistnienia różnych kultur, jest przykładem miejsca nacechowanego dziedzictwem w postaci budynków czy innych obiektów związanych z historią różnorodności Krakowa. Dlatego też narracja o historii miasta powinna unikać etnocentryzmu, a przedstawiać/promować historię Krakowa jako wynik współpracy i wymiany między różnymi społecznościami. Warto promować storytelling, odzwierciedlający tę wielokulturową rzeczywistość, pokazując, jak różne grupy współtworzyły miasto i ciągle je współtworzą. Takie podejście może przyczynić się do budowania w Krakowie przestrzeni, w której każda społeczność poczuje się tkanką tożsamościową miasta, a jej egzystencja doceniona i widoczna.

DOBRE PRAKTYKI

Proces uczestnictwa i plan generalny dla rozbudowy

Miejsca Pamięci Obozu Koncentracyjnego Gusen

W latach 2021/22 Republika Austrii zakupiła kilka działek na terenie byłego obozu koncentracyjnego Gusen I. Aby zapewnić od samego początku jak najszerze zaangażowanie wszystkich zainteresowanych grup i udziałowców, zainicjowano proces partycypacji w celu opracowania planu generalnego z wytycznymi projektowymi i funkcjonalnymi, do dalszego rozwoju miejsca w kierunku stworzenia europejskiego miejsca upamiętnienia, które umożliwi godne upamiętnienie **osób więzionych w obozie** koncentracyjnym w Gusen.

NeDiPa: Negocjowanie Trudnych Przeszłości

Projekt NeDiPa ma na celu wypracowanie usystematyzowanego sposobu podejścia do trudnego dziedzictwa Zagłady w Europie Środkowo-Wschodniej. W ramach projektu zrealizowano szereg lokalnych wydarzeń, w toku których wypracowano, wspólnie z ekspertami z wielu dziedzin, Difficult

Heritage Remembrance Framework, który zawiera wytyczne i rekomendacje dla różnych grup odbiorców oraz zestaw narzędzi dla aktywistów i działaczy lokalnych.

Convention on the Value of Cultural Heritage for Society (Faro Convention, 2005)

Konwencja z Faro podkreśla ważne aspekty dziedzictwa w kontekście praw człowieka i demokracji. Promuje szersze rozumienie dziedzictwa oraz jego związku ze społecznościami i społeczeństwem. Konwencja zachęca nas do uznania, że obiekty i miejsca same w sobie nie są tym, co jest najważniejsze w dziedzictwie kulturowym. Są one istotne z powodu znaczeń i użyć, jakie ludzie im przypisują, oraz wartości, które reprezentują.

25 Konwencja Ramowa Rady Europy o wartości dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa
<https://www.gov.pl/web/re/polska-podpisala-konwencje-ramowa-rady-europy-o-wartosci-dziedzictwa-kulturowego-dla-spoleczenstwa>

Rekomendacja V:

Komunikacja wspierająca grupy narażone na wykluczenie społeczne

Skuteczna komunikacja to klucz do dotarcia do grup wykluczonych i budowania dialogu między władzami a społecznościami marginalizowanymi. Odpowiednio zaplanowane działania informacyjne mogą uwzględnić potrzeby tych grup, tworząc przestrzeń, w której ich głos zostanie usłyszany, a problemy zauważone.

Analiza lokalnych i regionalnych kanałów komunikacyjnych pozwala zrozumieć, jak przedstawiane są przestępstwa z nienawiści i jaki jest poziom świadomości społecznej w tym zakresie. Warto zbadać, czy media wspierają walkę z dyskryminacją, czy też, wręcz przeciwnie, używają polaryzującej retoryki, która nasila napięcia. Gdy media używają agresywnego języka, trzeba działać, aby to zmienić. Ważne jest, aby wspierać media w promowaniu rozmowy i zrozumienia.

DOBRE PRAKTYKI

Civic Signal

Edmonton (Kanada) rozwija system wczesnego ostrzegania Civic Signal, który ma na celu monitorowanie trendów online, zwiększanie świadomości w lokalnych społecznościach, oraz wspieranie działań miasta w odpowiedzi na nienawiść. System został zaprojektowany tak, aby wykorzystywać informacje z ogólnodostępnych z platform internetowych, blogów i publicznych forów w celu prognozowania trendów i potencjalnych incydentów motywowanych nienawiścią. Podejście Edmonton kładzie nacisk na etyczne wykorzystanie danych, unikając zbierania informacji umożliwiających identyfikację osób, koncentrując się zamiast tego na analizie wzorców sentymentów i wskazówek emocjonalnych, które mogą wskazywać na pojawiające się zagrożenia. To podejście, opracowane we współpracy z doradcą ds. etyki danych, dąży do zrównoważenia skutecznego monitorowania publicznie dostępnych informacji z odpowiedzialnym wykorzystaniem danych w celu ochrony prywatności.

Safe Digital City

Celem projektu jest zapewnienie lokalnym specjalistom i samorządom głębszego zrozumienia problemu w ich mieście oraz dostarczenie im nowych narzędzi do wzmocnienia działań prewencyjnych w przestrzeni cyfrowej na poziomie lokalnym, a także ochrony mieszkańców przed szkodliwymi treściami online – w efekcie tworząc bezpieczniejszą cyfrową demokrację.

Wyniki tych analiz mogą wskazać gdzie i w jakim zakresie potrzebne są kampanie informacyjne i edukacyjne. Pozwolą także zidentyfikować organizacje, które mogłyby realizować takie inicjatywy. Współpraca z partnerami oraz dostęp do wysokiej jakości usług to fundament skutecznych działań.

„Bezpieczny Kraków” Program poprawy bezpieczeństwa dla miasta Krakowa na lata 2022-2024

- Cel szczegółowy II: Zwiększenie kompetencji w zakresie komunikacji międzyludzkiej.
- Cel szczegółowy IV: Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie zagrożeń w sieci.

Program „Otwarty Kraków” na lata 2024 – 2028

- Cel szczegółowy 1: Podnieść jakość oraz dostępność usług publicznych skierowanych do mniejszości narodowych i etnicznych oraz osób z doświadczeniem migracyjnym.
- Zadania: 2) opracowanie i wdrożenie Strategii Komunikacji Międzykulturowej dla Gminy;
- Cel szczegółowy 3: Wspierać procesy inkluzji społecznej i tworzyć przestrzeń promującą inkluzywność i spójność społeczną
- Cel szczegółowy 5: Tworzyć społeczną platformę wspierającą rozwój kompetencji międzykulturowych wśród osób mieszkających w Krakowie;
- Cel szczegółowy 6: Wspierać grupy narażone na wykluczenie społeczne ze względu na narodowość, etniczność, język, religię, w tym wdrażać mechanizmy reakcji na incydenty „rasistowskie” i ksenofobiczne.

Procedury reagowania na mowę nienawiści

Nie każda mowa nienawiści jest przestępstwem, ale zawsze wymaga reakcji. Nawet jeśli zdarzenie nie łamie prawa, władze miasta – w szczególnych sytuacjach także Prezydent – powinny publicznie wyrazić swoje stanowisko, np. w mediach społecznościowych. Komunikaty takie powinny wspierać grupy narażone na ataki i jednoznacznie wskazywać, że miasto monitoruje sytuację, potępia mowę nienawiści, a w przypadku naruszenia prawa podejmie konkretne działania. Brak reakcji władz może być odbierany jako przyzwolenie lub wręcz wsparcie dla takich postaw. Brak reakcji zwiększa też agresję osób wypowiadających treści o motywach nienawistnych.

Miejskie profile w mediach społecznościowych nie mogą być miejscem, gdzie szerzona jest mowa nienawiści. Administratorzy powinni ukrywać takie treści, a jeśli spełniają one przesłanki przestępstwa – zgłaszać je organom ścigania. Ważne jest, aby urząd miał jasny regulamin zarządzania komentarzami. Dzięki temu pracownicy odpowiedzialni za moderację będą chronieni przed zarzutami o wykluczanie użytkowników z debaty publicznej.

Szybkie i stanowcze reakcje na wulgarne, przemocowe czy nienawistne treści pokazują, że w przestrzeni miejskiej nie ma miejsca na takie zachowania. To także sygnał dla mieszkańców, że miasto dba o kulturę debaty zarówno online, jak i w punktach obsługi mieszkańców.

Działania wydziału komunikacji powinny być wspierane przez szkolenia z zakresu identyfikowania mowy nienawiści, rozpoznawania jej znamion jako przestępstwa, oraz monitorowania tego rodzaju treści. W obliczu wejścia w życie unijnej dyrektywy Aktu o usługach cyfrowych (DSA)²⁶ warto nawiązać współpracę z organizacjami, którym zostanie przyznany status podmiotów zaufanych. Pozwoli to skuteczniej usuwać treści nielegalne, dezinformacyjne lub szkodzące wizerunkowi miasta, które pojawiają się na niezależnych kontach.

Takie działania zwiększą efektywność komunikacji miasta i wzmocnią jego wizerunek jako przestrzeni otwartej, inkluzywnej i bezpiecznej dla wszystkich mieszkańców²⁷.

26 Akt o usługach cyfrowych (DSA) <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/digital-services-act/>

27 Więcej o usuwaniu treści nielegalnych i DSA w publikacji *Badanie usuwania treści nielegalnych w internecie 2023-2024 / Pierwsza tura ewaluacji*. <https://czulent.pl/badanie-usuwania-tresci-nielegalnych-w-internecie-2023-2024-pierwsza-tura-ewaluacji/>

Rekomendacja VI:

Przeciwdziałanie przestępstwom z nienawiści i wspieranie osób pokrzywdzonych

Utworzenie platformy współpracy na potrzeby gromadzenia i analizy danych

Skuteczność strategii zwalczania przestępstw z nienawiści wymaga systematycznego gromadzenia i aktualizacji danych. Jak wskazano w Programie „Bezpieczny Kraków” na lata 2025–2028, zjawisko underreporting’u stanowi poważne wyzwanie – zgłaszanych jest jedynie 5% takich przestępstw²⁸. Dlatego niezbędne jest zaangażowanie organizacji społecznych, które prowadzą działania wspierające osoby pokrzywdzone, w tym m.in. takie jak: Centrum Praw Kobiet²⁹, Federacja Znaki Równości³⁰, Fundacja równość.org.pl³¹, Fundacja Zustricz³², Żydowskie Stowarzyszenie Czulent³³. Organizacje te odgrywają kluczową rolę w docieraniu do osób narażonych i pokrzywdzonych przestępstwem motywowanym uprzedzeniami, oraz w zbieraniu wiarygodnych danych, co umożliwia skuteczniejsze przeciwdziałanie przestępstwom z nienawiści.

Rekomendujemy, by Kraków zainicjował platformę współpracy, która umożliwi wymianę danych i wspólne działania pomiędzy urzędem a organizacjami społecznymi. Dane gromadzone na przykład przez Stowarzyszenie Czulent są wykorzystywane przez instytucje międzynarodowe, takie jak Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR / OSCE) i Agencję Praw Podstawowych, oraz w programach szkoleń dla Policji. Skorzystanie z tych danych przy pracach nad miejską strategią bezpieczeństwa może poprawić skuteczność działań i wzmocnić zaufanie do lokalnych instytucji.

28 Badanie charakteru i skali niezgłaszanych przestępstw z nienawiści wobec członków wybranych społeczności w Polsce, Warszawa 2018, RPO, IPSOS

<https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/skala-przestepstw-motywowanych-uprzedzeniami-i-nienawiscia-w-Polsce-badania-rpo-i-odhir>

29 Centrum prowadzi całonocną infolinię pomocową, posiada również oddział w Krakowie <https://cpk.org.pl/kontakt/krakow/>

30 Federacja prowadzi DOM EQ gdzie funkcjonują grupy wsparcia. <https://znakirownosci.org.pl>

31 Fundacja prowadzi Krakowski Mechanizm Monitorowania nienawiści. <https://rownosc.org.pl/projekty/mechanizm/>

32 Fundacja prowadzi Centrum pomocy psychologicznej <https://zustricz.pl/>

33 Stowarzyszenie prowadzi infolinię i portal <https://zglosantysemityzm.pl/>

DOBRE PRAKTYKI

The Cardiff Model for Violence Prevention

Cardiff Model for Violence Prevention to innowacyjne podejście do zapobiegania przemocy, które łączy dane zebrane w szpitalnych oddziałach ratunkowych z informacjami policyjnymi. Celem modelu jest identyfikacja miejsc i okoliczności przemocy, co umożliwia skuteczniejsze działania prewencyjne. Dzięki współpracy międzysektorowej model przyczynia się do zmniejszenia liczby przestępstw, oraz poprawy bezpieczeństwa społeczności lokalnych.

Barcelona Discrimination Observatory

Obserwatorium to inicjatywa powstała w 2018 roku, mająca na celu analizę skali, typologii i ciężkości przypadków dyskryminacji w mieście, oraz projektowanie działań zaradczych. Co roku publikowany jest raport zawierający dane o sytuacjach dyskryminacyjnych, podjętych działaniach i przyszłych wyzwaniach. Obserwatorium działa dzięki współpracy samorządu oraz 26 organizacji wspierających osoby pokrzywdzone dyskryminacją.

Wrocławskie Centrum Sprawiedliwości Naprawczej

Wrocławskie Centrum Sprawiedliwości Naprawczej to inicjatywa samorządu miejskiego i kuratorskiej służby sądowej okręgu wrocławskiego. W ramach zadania na terenie miasta organizowane są prace społecznie użyteczne osób kierowanych do Wrocławskiego Centrum Integracji w związku z orzeczoną karą ograniczenia wolności. Z Centrum współpracuje ponad 80 podmiotów, na co dzień korzystających z nieodpłatnych prac na cele społeczne – szkół, przedszkoli, żłobków, bibliotek, fundacji, stowarzyszeń, rad osiedli i wiele innych.

Gdańskie Centrum Równego Traktowania

Centrum to bezpieczne miejsce, gdzie gdańszczanie i gdańszczanki otrzymują kompleksowe, bezpłatne wsparcie psychologiczne, prawne i asystenckie w sytuacjach dyskryminacji i przemocy motywowanej uprzedzeniami. Od początku siłą GCRT było powołanie koalicji przez kilka doświadczonych gdańskich organizacji.

Program „Otwarty Kraków”
na lata 2024 – 2028

- Cel szczegółowy 3: Wspierać procesy inkluzji społecznej i tworzyć przestrzeń promującą inkluzywność i spójność społeczną.
- Cel szczegółowy 5: Tworzyć społeczną platformę wspierającą rozwój kompetencji międzykulturowych wśród osób mieszkających w Krakowie.
- Cel szczegółowy 6: Wspierać grupy narażone na wykluczenie społeczne ze względu na narodowość, etniczność, język, religię, w tym wdrażać mechanizmy reakcji na incydenty „rasistowskie” i ksenofobiczne.

Podjęcie tej inicjatywy jest zgodne z Zaleceniem Komisji Europejskiej z grudnia 2023 roku, dotyczącym zaangażowania obywateli i organizacji społecznych w polityki publiczne³⁴. Wdrożenie platformy nie tylko poprawi bezpieczeństwo, ale także wzmocni stosowanie Karty Praw Podstawowych w UE³⁵, stając się przykładem dobrych praktyk w zakresie zwalczania dyskryminacji.

Utworzenie lokalnego systemu sprawiedliwości naprawczej

Sprawiedliwość naprawcza umożliwia osobom pokrzywdzonym oraz sprawcom wspólne rozwiązywanie konfliktów i zadośćuczynienie za wyrządzone krzywdy. Dzięki aktywnemu udziałowi osób pokrzywdzonych w procesie, sprawiedliwość naprawcza wspiera ich powrót do równowagi po traumie, a sprawcom daje szansę na refleksję i odpowiedzialne naprawienie szkód. Wprowadzenie takiego systemu w Krakowie może nie tylko zwiększyć bezpieczeństwo społeczności, ale również sprzyjać reintegracji społecznej osób odpowiedzialnych za przestępstwa.

34 Zalecenia komisji z dnia 12.12.2023 r. w sprawie propagowania zaangażowania obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesy kształtowania polityki publicznej oraz ich skutecznego uczestnictwa w tych procesach

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=PI_COM%3AC%282023%298627

35 Strategia na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0711&qid=1608047356199>

Jednym z kluczowych elementów takiego rozwiązania jest jego rola w przeciwdziałaniu radykalizacji młodzieży. System sprawiedliwości naprawczej, poprzez konstruktywny dialog i alternatywne sposoby rozwiązywania konfliktów, może pomóc młodym ludziom w budowaniu pozytywnego poczucia tożsamości i odpowiedzialności społecznej. Tworzenie takich możliwości sprzyja ograniczeniu marginalizacji i zapobiega eskalacji ekstremistycznych postaw.

Aby wdrożyć lokalny system sprawiedliwości naprawczej, Kraków powinien zainicjować pilotażowy program oparty na współpracy międzysektorowej. Powinien on obejmować szkolenia mediatorów, stworzenie platformy zgłaszania spraw, edukację społeczności lokalnej i monitoring efektów. Takie działania mogą stać się skutecznym narzędziem wspierania osób pokrzywdzonych, reintegracji sprawców oraz budowania bardziej zintegrowanej i odpornej na konflikty społeczności.

Rekomendacja VII:

Współpraca międzynarodowa i nowe możliwości finansowania

Polityka zrównoważonej turystyki Krakowa
na lata 2021-2028

- 6.1.4. Spójne zarządzanie tożsamością i reputacją turystyczną.

Program Strategiczny
Komunikacji Marki Krakowa
na lata 2023-2030

- Cel szczegółowy I: Podnieść poziom odczuwanej sprawczości przez mieszkańców w zakresie współtworzenia marki miasta.

Wieloletni Program Współpracy Gminy
Miejskiej Kraków z Organizacjami
Pozarządowymi na lata 2024-2027

- § 4 pkt 2 ppkt 15 wzmocnienie integracji i potencjału lokalnego trzeciego sektora, jako całości.

Program „Otwarty Kraków”
na lata 2024 – 2028

- Cel szczegółowy 4: Budować międzykulturowy charakter Krakowa oraz markę „Otwarty Kraków”.

Miasta na całym świecie tworzą coraz bardziej złożone sieci, prowadząc dialog ze swoimi odpowiednikami, uczestnicząc w dyplomacji publicznej, wymieniając się najlepszymi praktykami i promując współpracę między międzynarodowymi podmiotami prywatnymi i publicznymi. Jak zauważa Ivo H. Daalder, były ambasador USA przy NATO, miasta odgrywają znaczącą rolę w „radzeniu sobie z wieloma globalnymi wyzwaniami, przed którymi stoją nasze narody i inni – od zmian klimatycznych i cyberbezpieczeństwa po terroryzm i pandemię”³⁶.

Współpraca z międzynarodowymi partnerami, takimi jak Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE), Rada Europy, sieciami międzynarodowych miast jak International Intercultural Cities Network (ICC) i European Coalition of Cities against Racism (ECCAR), stwarza niezwykle cenne możliwości wymiany doświadczeń i wiedzy eksperckiej w zakresie zwalczania przestępstw z nienawiści oraz promowania spójności społecznej (social cohesion). Kraków, angażując w swoje działania osoby eksperckie reprezentujące społeczeństwo obywatelskie i wspierając organizacje w organizowaniu wizyt studyjnych dla zagranicznych instytucji, umacnia swoją pozycję lidera w tej dziedzinie. Posiadanie miejskiej polityki włączania organizacji lokalnych w dyplomację publiczną świadczy o wysokim poziomie rozwoju współpracy międzysektorowej, partycypacji i współzrządzenia w mieście.

Ważnym aspektem jest również budowanie marki miasta poprzez promocję osób eksperckich związanych z Krakowem, które mogą wspierać sieci takie jak ICC czy ECCAR swoją wiedzą i doświadczeniem. Zacieśnienie współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi, w tym reprezentującymi grupy wrażliwe, może obejmować także wspólny udział w działaniach na poziomie międzynarodowych sieci, będących platformą do współpracy sektora publicznego oraz pozarządowego.

Miasto może aktywnie poszukiwać nowych źródeł finansowania od międzynarodowych fundacji i organizacji zajmujących się prawami człowieka, wspierając inicjatywy na rzecz inkluzywności i przeciwdziałania dyskryminacji. Wspólne

36 The growing role of cities in international diplomacy <https://www.weforum.org/stories/2019/11/the-growing-role-of-cities-in-international-diplomacy/>

opracowanie strategii pozyskiwania środków finansowych może przyczynić się do stabilizacji finansowej projektów dotyczących praw człowieka i zwiększyć ich skuteczność.

Miasta takie jak Kraków mogą odgrywać kluczową rolę w kształtowaniu globalnej polityki, promując wartości demokratyczne, tolerancję i różnorodność. Współpraca międzynarodowa, zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i aktywne poszukiwanie finansowania to elementy, które mogą przyczynić się do sukcesu tych działań.

DOBRE PRAKTYKI

Protection System for large gatherings

of people in Religious Sites (ProSPeReS)

Projekt ProSPeReS ma na celu zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w miejscach kultu religijnego, zachowując jednocześnie równowagę między środkami ochrony a otwartym charakterem tych miejsc. Jest to przykład międzysektorowej współpracy, w której wykorzystano zasoby różnych grup. Co ważne, projekt traktował przedstawicieli odbiorców grupy docelowej w sposób podmiotowy. Jest to także przykład inicjatywy, w ramach której polskie organizacje współtworzą standardy na poziomie Unii Europejskiej.

San Antonio, USA.

Shahrazad (Sherry) Dowlatshahi jest szefową protokołu, oraz kieruje wydziałem współpracy międzynarodowej w mieście San Antonio. Uważa, że zainteresowanie San Antonio dyplomacją publiczną stale rośnie. Dowlatshahi podkreśla: „Dyplomacja obywatelska jest bez wątpienia znaczącą siłą w naszych miastach.” Wyjaśnia, że „Zaangażowanie naszych mieszkańców oraz ich świadomość perspektywy globalnej przyczyniają się do podnoszenia międzynarodowego wizerunku naszego miasta. Bez ich wsparcia,” podkreśla, „nasze możliwości osiągnięcia celów na poziomie miejskim byłyby ograniczone.”

Zalecane/Uzupełniające opracowania

Countering Hate Speech in Times of Crisis: Considerations for Mayors and Local Governments

<https://strongcitiesnetwork.org/resource/countering-hate-speech-in-times-of-crisis-considerations-for-mayors-and-local-governments/>

European Citizens' Panel. Tackling Hatred in Society

https://citizens.ec.europa.eu/document/download/f924a-377-713c-46a4-a92c-a63973b4618e_en?filename=Tackling_Hatred_in_Society_Final_recommendations_EN.pdf

European Handbook on Equality Data

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cd-5d60a3-094d-11e7-8a35-01aa75ed71a1/language-en>

Faro Convention Action Plan

<https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/faro-action-plan>

Faro Convention at work in Europe: selected examples

<https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/-/the-new-publication-the-faro-convention-at-work-in-europe-selected-examples->

Guide for Cities: Preventing Hate, Extremism & Polarisation

<https://strongcitiesnetwork.org/resource/a-guide-for-cities/>

Guide for Mayors: Preventing and Responding to Hate, Extremism & Polarisation

<https://strongcitiesnetwork.org/resource/a-guide-for-mayors/>

Guide to Addressing Hate Crime at the Regional Level

<https://www.osce.org/odihr/402536>

Human Rights Indicators. A Guide to Measurement and Implementation

https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/Human_rights_indicators_en.pdf

Strategia na rzecz wzmocnienia stosowania Karty praw podstawowych w UE

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0711&qid=1608047356199>

Strategia UE w sprawie zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego

https://commission.europa.eu/document/6160ed15-80da-458e-b76b-04eacae46d6c_en?prefLang=pl

Strategia na rzecz europejskiego planu działania na rzecz demokracji

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=COM%3A2020%3A790%3AFIN&qid=1607079662423>

Toolkit for Equality City Policies Against Racism

<https://www.eccar.info/en/eccar-toolkit-equality>

Zalecenia komisji z dnia 12.12.2023 r. w sprawie propagowania zaangażowania obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesy kształtowania polityki publicznej oraz ich skutecznego uczestnictwa w tych procesach

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=PL_COM%3AC%282023%298627

Poczujmy się bezpiecznie

Jeśli doświadczasz antysemityzmu

Zgłoś antysemityzm

Report incident

Повідомити про інцидент

stowarzyszenie
żydowskie
czulent